

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
щодо звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньо-наукової програми
2277 Геоінформаційні системи та технології
рівень вищої освіти Магістр,
спеціальність 193 – геодезія та землеустрій

Ми щиро вдячні експертам за ґрунтовний аналіз, змістовне обговорення й відзначені сильні сторони ОП «*Геоінформаційні системи та технології*». Співпраця з експертною групою була продуктивною і конструктивною. Рекомендації певною мірою вказали перспективи розвитку програми і слугуватимуть покращенню її реалізації та вдосконаленню відповідно до цілей ОП. Водночас ми маємо певні коментарі і заперечення щодо окремих позицій звіту.

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Існують достатньо складні процедурні особливості погодження ОП, що гальмує її коригування у більших межах, ніж просто змістовного наповнення ОК. 2) Потребують подальшого врахування та удосконалення процедури вступу на ОП з боку відкритості та забезпечення рівного доступу до здобуття вищої освіти. 3) Доцільно залучати більше роботодавців до коригування змісту ОП, 4) бажано збільшити кількість дисциплін, спрямованих на розвиток у здобувачів вищої освіти навичок прикладного спрямування для спеціальності 193 та «soft skills», 5) також рекомендується при виборі індивідуальної освітньої траєкторії ЗВО розробити чіткий внутрішній документ, який би регламентував створення індивідуального графіку навчання ЗВО, 6) інтенсифікувати роботу стосовно впровадження елементів неформальної освіти в навчальний процес; 	<p>Ми з вдячністю приймаємо погляд експертної групи щодо слабких сторін програми та їх рекомендації щодо удосконалення. Зі своєї сторони хочемо додатково акцентувати увагу на деяких моментах, оскільки між заповненням Звіту самооцінювання та «онлайн візитом» експертної групи пройшло майже півроку. Університет проводить поліпшення освітнього середовища на постійній основі і на різних рівнях – від конкретної освітньої програми до загальноуніверситетського. Тому намагаємось підкреслити ті аспекти, що можливо були недостатньо розкриті для експертної групи.</p> <p>1) Ми не вважаємо процедури погодження ОП складними: університет здійснює внутрішню і зовнішню фахові експертизи, загально-університетську методичну оцінку і оцінку фінансової спроможності. Суттєвих обмежень на коригування переліку чи змісту освітніх компонентів немає – є лише вимоги щодо оцінки їх необхідності і доцільності. В умовах відсутності стандарту освіти за визначеною спеціальністю, зміст освітньої програми формується робочою групою відповідно до принципу академічної свободи та потім обговорюється на різних рівнях для врахування методичних порад від стейкхолдерів. З боку адміністрації Університету (навчально-методичного центру) здійснюється лише контроль наявності усіх необхідних елементів ОП,</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>7) активізувати міжнародну академічну мобільність здобувачів вищої освіти за ОП;</p> <p>8) більш широко висвітлити в існуючих нормативних документах ЗВО суть студентоцентрованого підходу викладання ОП та формування власної індивідуальної освітньої траєкторії.</p> <p>9) З метою покращення мікроклімату освітнього середовища доцільно було б запровадити електронну скриньку довіри і можливість надання психологічної допомоги в онлайн режимі.</p>	<p>дотримання форми документації та достатнього впровадження “soft skills” (п.4. підсумку, що обговорюється). Погодження ОП з планово-фінансовим відділом сприяє розвитку матеріальної бази програми та дозволяє довготривале планування, процедура не є обтяжливою для гаранта і здійснюється переважно ПФВ. Освітня програма змінюється на регулярній основі через 2-5 років, восени 2019 року вийшла нова редакція, що буде впроваджена для ЗВО з 2020 року. За умови прийняття вищезазначеного стандарту освіти, освітня програма буде переглянута, хоча з існуючим проектом вона добре корелює в частині компетентностей та програмних результатів навчання.</p> <p>2) Зауваження не зрозуміле - процедури доступу до ОП регулюються Правилами прийому які формуються у повній відповідності до діючих на відповідний рік загальноукраїнських Умов прийому. Переваги тестового випробовування над питаннями із відкритими відповідями при вступі на освітньо-наукову програму є дуже сумнівними. У будь-якому разі на 2020 рік положення про вступ є затвердженим і його зміна була б спрямована проти здобувачів освіти.</p> <p>3) При розробці декількох редакцій ОП проводилось обговорення змісту ОП з працевдавцями і ми будемо продовжувати цей процес на постійній основі.</p> <p>4) Ми погоджуємось з необхідністю розширення переліку курсів спрямованих для поглибленого вивчення 193 спеціальності (скоріш за все у варіативній частині підготовки). З іншої сторони ми не хочемо втрачати унікальності програми, побудованої по поєднанні досвіду геодезистів та геологів, фахівці такого спрямування дуже потрібні в гірничо-геологічній галузі, яка є одним із найбільших платників податків в Україні.</p> <p>5) Зауваження незрозуміле - в Університеті запроваджена найлояльніша серед ЗВО України процедура вибору здобувачами освіти навчальних дисциплін (вони можуть обирати із усіх дисциплін які викладаються в університеті, або, за реалізації програм академічної мобільності, - в ЗВО України і за кордоном) і, відтак – формування індивідуального навчального плану здобувача освіти. Ці права здобувачів закріплені у «Положенні про організацію освітнього процесу» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf), індивідуальний</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
	<p>навчальний план здобувача освіти введено в ньому в підрозділі 5.4. Детальні інструкції щодо технічного впровадження необхідних процедур наведено у Положенні про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір дисциплін (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF) та Інструкції з реєстрації студентів в системі автоматизації навчального процесу Київського Національного університету імені Тараса Шевченка для здійснення вільного вибору навчальних дисциплін.</p> <p>б) Зауваження про визнання результатів, здобутих студентами в неформальній освіті є неприйнятним. Як це зазначалося при акредитації і інших ОП: «Університет не здійснює визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, до затвердження регуляторних актів центральних органів виконавчої влади України, існування яких передбачене чинним законодавством». Аргументи:</p> <p>а) Згідно Закону України Про освіту (ст.8, п.5) «Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством».</p> <p>б) в Законі України «Про вищу освіту» детально розписуються права ЗВО щодо самостійного визнання освітніх кваліфікацій і результатів навчання у формальній освіті і відсутня згадка про будь-які права ЗВО щодо визнання результатів неформальної освіти;</p> <p>в) відсутність у ЗВО прав самостійно вирішувати питання визнання неформальної освіти де факто підтверджується наявною практикою дій ЦОВВ. Наприклад, МОН України, (без врахування точки зору ЗВО як державної так і приватної форми власності) імперативно встановлює правила визнання сертифікатів з володіння іноземною мовою при вступі на програми різних рівнів вищої освіти: відмовляє за рівнем бакалавра і магістра, і дозволяє – за рівнем доктора філософії.</p> <p>г) згідно ст.38. Закону України «Про освіту» органом, який «формує вимоги до ... визнання результатів неформального та</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
	<p>інформального навчання» визначається Національне агентство кваліфікацій. Університет чітко і послідовно дотримується цієї позиції, повідомляє її здобувачам освіти і всім зацікавленим особам, і таким чином навіть формально дотримується вимог підкритерію 3.4. <i>«Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми».</i> Ця позиція Університету була доведена до Національного Агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке на своєму засіданні 26 травня визнало (у відповіді С.М.Квіта) що відсутність практики зарахування результатів неформальної освіти не може вважатися недоліком програми (див відеозапис).</p> <p>7) Для академічної мобільності в Університеті створено дуже доброзичливе та сприятливе середовище. Ми не можемо примушувати здобувачів до академічної мобільності, оскільки це не обов'язковою вимогою до отримання відповідного ступеню. Проте ми проводимо постійну роботу з інформування про наявні можливості мобільності. Ми вважаємо головним стримуючим фактором до цього року – середній рівень знання англійської мови у здобувачів, що вступали на ОП з інших закладів вищої освіти. З 2020 року в інституті здійснюється випуск бакалаврів з відповідної спеціальності, які мали інтенсифіковані курси англійської мови впродовж бакалаврської програми, що має відобразитися на психологічному комфорті здобувачів при прийнятті рішення про мобільність. Окрім цього, університет розпочав роботу з впровадження мобільності в межах України, перший договір підписано з Львівським національним університетом імені Івана Франка і восени відбудеться обмін за умовами, схожими до Erasmus.</p> <p>8) Студентоцентрикований підхід закріплено у Положенні про організацію освітнього процесу. На рівні освітньої програми це реалізується де-факто і впроваджується у освітню програму у відповідності до вимог вказаного Положення.</p> <p>9) Як було зазначено у Звіті самооцінювання, в Університеті існує Психологічна служба Київського національного університету імені Тараса</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
	Шевченка (https://www.facebook.com/psy.service.knu/), яка має різноманітні способи комунікації (телефон, електронна пошта, соціальні мережі). Служба працює в Університеті понад рік, звісно ми докладатиме зусиль для її подальшої популяризації.
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 2: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2. Інформацію про ОП викладено коректно та достатньо повно. Загальний обсяг ОПП у кредитах ЄКТС відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту». Обсяг ОПП в цілому та обсяг обов'язкових освітніх компонентів, а також дисциплін за вибором ЗВО відповідають нормативним вимогам та рівню вищої освіти. Затвердження (розробка) ОПП відповідає вимогам пункту 8 статті 36 Закону України «Про вищу освіту» та рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (МОН) №1/9-239 від 28.04.2017 р. Зміст ОП відповідає предметній сфері заявленої спеціальності. За відсутності професійного стандарту, зміст ОП орієнтований на набуття тих компетентностей, які є основою кваліфікацій відповідних працевлаштувань, що наведені в описі ОП. Структура ОПП містить обов'язкову дослідницьку (наукову) компоненту. Практичну підготовку здобувачі вищої освіти проходять на базі провідних галузевих підприємств. ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2. Потребує подальшого опрацювання і вдосконалення процедура вибору студентами дисциплін, використовуючи інформаційні технології та інформаційні можливості ЗВО. Доцільно було б збільшити кількість специфічних навчальних дисциплін з фокусом на спеціальність 193 Геодезія та землеустрій.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 2. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2. Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з недоліками, що не є суттєвими.</p>	<p>Вказані слабкі сторони і зауваження необґрунтовані:</p> <p>1. Детальні інструкції щодо вибору студентами дисциплін та технічного впровадження необхідних процедур наведено у Положенні про порядок реалізації студентами Київського національного університету імені Тараса Шевченка права на вільний вибір дисциплін (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poriadok%20vyboru%20dyscyplin%20(03_12_2018).PDF) та Інструкції з реєстрації студентів в системі автоматизації навчального процесу Київського Національного університету імені Тараса Шевченка для здійснення вільного вибору навчальних дисциплін.</p> <p>2. Система автоматизації навчального процесу “Triton”, що використовується в університеті, містить в собі всі навчальні плани за всіма освітніми програмами, які викладаються в Університеті, тому у здобувача освітнього рівня є доступ до переліку всіх дисциплін, що він може використати для вільного вибору – не тільки в межах одного структурного підрозділу.</p> <p>3. Кількість дисциплін за умов відсутності затвердженого стандарту освіти за спеціальністю наразі нічим не регламентується. Ми вважаємо, що досягаємо необхідних компетентностей та програмних результатів навчання за рахунок визначеного переліку дисциплін, що дає нам змогу впроваджувати інноваційні дисципліни, та дисципліни для забезпечення “soft skills”.</p> <p>Отже, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 2 до рівня В немає, що, зважаючи на відмічені позитивні сторони програми дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 3: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.</p>	<p>Ми не можемо погодитись що рішення прийняте на реалізацію</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>Правила прийому до ЗВО дозволяють отримати рівні умови для вступу абітурієнтам, існують чіткі і доступні для вільного ознайомлення зацікавленими сторонами правила визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО, під час академічної мобільності, тощо.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.</p> <p>Вступ до 2020 року здійснювався (з-поміж інших умов) на підставі фахового іспиту, який складався з 4 відкритих запитань. На нашу думку, наявність лише чотирьох відкритих запитань потенційно могла б призводити до упередженості під час перевірки робіт і здійснення прийому на ОП. Позитивною практикою з 2020 року стане введення різнорівневих тестів, які дозволять мінімізувати упередженість під час здійснення прийому.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 3. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3. Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з недоліками, що не є суттєвими</p>	<p>університетської автономії (фаховий іспит з відкритими питаннями а не тест) є слабкою стороною програми.</p> <p>Ми погоджуємось, що диференціація результатів при оцінюванні за системою різнорівневих тестів вища ніж при запитаннях з відкритими відповідями. Але проти запровадження тестів на при вступі є два вагомих заперечення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) для частини здобувачів тестова форма випробувань є складною із причин особливостей характеру, що стане дискримінуючим фактором для вступників. 2) Програма є освітньо-науковою і успішне навчання за нею передбачає вміння формулювати розгорнуті відповіді на питання, що містять елементи аналізу, синтезу тощо, здатність до чого перевірити тестами складно, а отримані результати, хоч і диференційовані але ненадійні. <p>Питання введення вступних тестів обговорювалось раніше на засіданнях науково-методичної комісії інституту і в результаті була прийнята існуюча система.</p> <p>І ще одне - зміна правил прийому за місяць до вступних випробувань (як це рекомендує ЕГ) була б грубим порушенням базових принципів вступної кампанії.</p>
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 4:</p> <p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.</p> <p>Форми навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у ОП цілей та ПРН, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Учасники освітнього процесу мають можливість вільно отримувати повну інформацію щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання результатів навчання. Оновлення змісту освітніх компонентів ОП на основі наукових та практичних досягнень у галузі, шляхом участі у конференціях, стажуванні, проходженні тренінгів. Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.</p> <p>На думку експертної комісії, в існуючій нормативній базі ЗВО не досить широко на даний момент недостатньо описана суть студентоцентрованого підходу викладання ОП та</p>	<p>Категорично не погоджуємось із визначеною ЕГ слабкою стороною – нам не зрозуміло на чому базується така оцінка, і ми вважаємо її неприйнятною для Київського національного університету імені Тараса Шевченка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) в Університеті запроваджена найлояльніша серед ЗВО України процедура вибору здобувачами освіти навчальних дисциплін (вони можуть обирати із усіх дисциплін які викладаються в університеті, або, за реалізації програм академічної мобільності, - в ЗВО України і за кордоном) і, відтак – формування індивідуального навчального плану здобувача освіти. 2) Права здобувачів і суть студентоцентрованого підходу закріплені у «Положенні про організацію освітнього процесу» (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_org_osv_proc-2018.pdf), яке на сьогодні є одним із найдосконаліших в Україні. 3) Блоковий вибір дисциплін спрямований на формування у здобувачів

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>формування власної індивідуальної освітньої траєкторії. Особливо це простежується у розрізі питання блокового вибору дисциплін, як пропонується на ОП.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 4. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4. Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з невеликими, що не є суттєвими</p>	<p>освіти додаткових часткових кваліфікацій, поглибленого опанування взаємопов'язаними результатами навчання. В межах ОП розроблено два доволі суттєво різних блоки дисциплін, що передбачає поглиблене вивчення цілого напрямку. Ми погоджуємось з необхідністю надання максимальної академічної свободи здобувачам вищої освіти, в тому числі у частині формування індивідуальної освітньої траєкторії. Але вибір даних блоків не є обов'язковим, здобувач може їх не обирати взагалі і обрати будь-яку дисципліну з тих які будуть викладатися в Університеті у відповідному році. Окрім того, в новій редакції ОП, прийнятій восени 2019 року (діє з 2020 року) кредитний вимір блоків скорочено і студентам надані додаткові можливості обирати дисципліни поза блоками.</p> <p>Ще раз підкреслимо, що передбачені програмою компетентності та програмні результати навчання повністю забезпечуються обов'язковими компонентами ОП (щонайменше двома), тому здобувач має усі можливості для вибору дисциплін і за межами інституту (на інших факультетах) і за межами університету (наприклад, за рахунок внутрішньої чи міжнародної мобільності). Зі своєї сторони в Університеті відпрацьована система внесення змін в індивідуальну траєкторію здобувача (при перезарахуванні результатів навчання, формуванні педагогічного навантаження викладачів та додатку до диплому).</p> <p>Оскільки слабкі сторони містять лише це одне зауваження, і з врахуванням інноваційного досвіду Київського національного університету імені Тараса Шевченка у формуванні індивідуальних освітніх траєкторій студентів, то вважаємо, що жодних підстав для зниження оцінки за Критерієм 4 до рівня В немає, що дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 5: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5. Позитивною складовою є наявність ліцензованого програмного забезпечення щодо перевірки на текстові запозичення. Гарною практикою є те, що ЗВО надає можливість здійснення перевірки кваліфікаційних робіт безкоштовно для здобувачів ВО.</p>	<p>В межах ОП за освітньо-науковим рівнем магістр основною роботою, що містить ризик плагіату або запозичень є кваліфікаційна робота магістра, що перевіряється. Решта робіт, що містять творчу складову (науково-дослідницька практика, науково-дослідницький практикум, описи проектів в межах окремих дисциплін тощо) не є шаблонними, містять індивідуальне формулювання</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. Доцільно було б розширити перелік видів робіт, які мають перевірятися на текстові запозичення. Рівень відповідності Критерію 5. Рівень В Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5. Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з недоліками, що не є суттєвими</p>	<p>завдання, часто завершуються науковими публікаціями, що мають свою незалежну систему рецензування. Нажаль, в умовах, коли більшість здобувачів вищої освіти навчається за кошти держбюджету виділення додаткових коштів на перевірку всіх робіт є неможливим з фінансової точки зору і ця функція покладається на викладачів дисциплін та наукових керівників, які керуються положеннями про академічну доброчесність, затвердженими в Університеті.</p> <p>Оскільки слабкі сторони містять лише це одне зауваження, то вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 5 до рівня В немає, що дозволяє нам пропонувати оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 6: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6. Існує взаємодія з потужними роботодавцями галузі; відбувається обмін досвідом та враховуються пропозиції фахівців-роботодавців щодо коригування ОК ОП; студенти залучені до набуття реальних практичних навичок на виробництві. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Доцільно приділяти увагу підвищенню педагогічної майстерності, зважаючи на сучасні вимоги щодо студентоцентрованого навчання та переходу на використання дистанційних технологій поряд з традиційними. Рівень відповідності Критерію 6. Рівень В Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6. Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з недоліками, що не є суттєвими</p>	<p>Ми частково погоджуємось із експертною групою про необхідність постійного вдосконалення педагогічної майстерності викладачів. Вказані побажання впроваджуються починаючи з 2018/19 навчального року – частина курсів використовує можливості Скайп-конференцій, завдання видаються та контролюються дистанційно через систему Гугл-клас тощо.</p> <p>Водночас ми не можемо розцінити назване як недолік – питання вдосконалення викладання і впровадження нових форм навчання і викладання є вічними для всіх епох і всіх країн.</p>
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 8: Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8. Внутрішня система забезпечення кості вищої освіти постійно розвивається та вдосконалюється. Усі викладачі та студенти залучені у формування культури якості вищої освіти. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8. Потребує більш виваженого ставлення співпраці з випускниками – їх</p>	<p>Ми погоджуємось із експертною групою щодо важливості співпраці з випускниками. Проте дана ОП існує лише із 2017 року і не мала до себе попередників. На момент акредитації відбулось два випуски (один у 2019 році та один буквально перед самою акредитацією). Звісно, що професійний досвід випускників ще не міг бути значним для суттєвого впливу на формування змісту ОП. Проте робоча група дослухається до вражень здобувачів під час навчання шляхом анонімних опитувань та враховує їх побажання, особливо по</p>

<i>Звіт ЕГ</i>	<i>Коментар КНУТШ</i>
<p>доцільно активніше залучати до удосконалення ОП, а також збільшення кількісних і якісних показників баз практик.</p> <p>Рівень відповідності Критерію 8. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8. Освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з невеликими, що не є суттєвими</p>	<p>завершенню навчання, коли вираження їх думки можна назвати неупередженим.</p> <p>Стосовно практик, яких налічується в межах ОП три (переддипломна, науково-дослідна, асистентська), то жодна із них не передбачає наявності якоїсь окремої бази (не замикається на уподобаннях одного конкретного працедавця). Перші дві здійснюються переважно на потужностях виробництва і передбачають формування індивідуальних договорів на проведення практики. Здобувачі мають пріоритетне право на визначення місця практики (вони попередньо домовляються про це з виробничою організацією, цим додатково забезпечується набуття навичок комунікації з працедавцями, пошуку роботи тощо). В разі неуспішної спроби, інститут допомагає в пошуку та комунікації, використовуючи підписані договори про співпрацю з виробничими організаціями.</p> <p>Оскільки зауважень за даним критерієм немає, а досвід Київського національного університету імені Тараса Шевченка у розбудові внутрішньої системи забезпечення якості є інноваційним в Україні, вважаємо, що підстав для зниження оцінки за Критерієм 8 до рівня В немає, і пропонуємо оцінити ОП за цим Критерієм на А.</p>